

เกร็ดความรู้จากการเข้าร่วมประชุมวิชาการ

“เทคนิควิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์แบบผสม (Mixed Method)”

สำนักงานวิจัยแห่งชาติอาคาร วช. ๑

เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๒

เสนอโดย อ.ดร. ยุพา วงศ์สไตร อ.ภัทรสิริ พงมานพงศ์ อ.ศุภวรรณ ใจบุญ อ.จันทร์สุดาพรรณ บุญธรรม

เกร็ดความรู้จากการเข้าร่วมประชุมวิชาการ

เทคนิควิธีวิจัยแบบผสมมีปรัชญาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดปฏิฐานนิยม (Positivism) เชื่อทางบวก เชื่อในความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่พิสูจน์ได้ในมิติทางสถิติ ร่วมกับแนวคิดการวิเคราะห์เชิงผลที่มีปรากฏการณ์จริง (Constructionism) ที่เชื่อถึงความสัมพันธ์ตามจริงที่ปรากฏเห็น การศึกษาที่เป็นแบบผสมผสานนี้เป็นการผสมวิธีวิจัยเชิงปริมาณที่เน้นความรู้ที่เป็นโครงสร้างตามทฤษฎีและต้องหาปรากฏการณ์จริงมายืนยันที่เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ มาอธิบายให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ได้ข้อค้นพบใหม่แต่ไม่สามารถหาชุดความรู้จากวรรณกรรมที่ผ่านมาอธิบายได้ วิจัยแบบผสมผสานจะทำงานวิจัยได้ผลที่ดี มีความเชื่อถือมากขึ้นและสอดคล้องและทันสมัยกับปรากฏการณ์มากยิ่งขึ้น โดยงานวิจัยแบบผสมผสานมีหลายชนิด ได้แก่

๑. การวัดหรือการประเมิน (convergent) หรือยืนยันสามเส้า (Triangulation) แบบนี้เป็นการวิจัยเพื่อยืนยันความชัดเจน หรือยืนยันสามเส้า (Triangulation) ทำวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยผลที่ได้ อธิบายจากวัดผลเชิงปริมาณและนำผลเชิงคุณภาพมาอธิบายเพิ่มให้ชัดเจนและน่าเชื่อถือจากมีเหตุผลที่สามารถอธิบายจากผู้ให้ข้อมูลได้ ระยะเวลาอาจกระทำพร้อมๆกัน

๒. การส่งเสริมหรือสนับสนุน (Complementarily) เป็นการวิจัยที่ทำแบบต่อเนื่อง มีหลักการโดยทำวิจัยเชิงปริมาณก่อน และตามด้วยวิจัยเชิงคุณภาพมาอธิบายให้เกิดความชัดเจนในบางประเด็น

๓. การขยายองค์ความรู้ให้ละเอียดมากขึ้น (Expansion) โดยเริ่มจากวิจัยเชิงปริมาณเพื่อหาเหตุผลสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อพบข้อค้นพบที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วย Literature จึงจำเป็นต้องหาคำตอบมาอธิบายจากรากเหง้าของปรากฏการณ์ ต้องเป็นความรู้ใหม่ๆ

๔. การพัฒนาหรือเรียกว่า Hybrid เริ่มได้หลายแบบวิธี เช่น

เริ่ม ปริมาณ → คุณภาพ → ปริมาณ หรือ คุณภาพ → ปริมาณ → คุณภาพ

เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาตัว indicators ใหม่ๆ เช่น การถูกรังแกในผู้สูงอายุ สัมฤทธิ์ทางการศึกษา เป็นต้น

๕. การวิจัยประเด็นใหม่ๆ (Initiation) ที่สำคัญ เริ่มจากการวิจัยเชิงคุณภาพให้มองเห็นเป็นปรากฏการณ์และตามด้วยการทำวิจัยเชิงปริมาณในลักษณะ survey แล้วสรุปผลที่ได้

ดังนั้นการวิจัยเชิงผสมผสานจึงเป็นวิธีวิจัยที่มีประโยชน์เพื่อเติมเต็มให้แก่งานวิจัยที่ต้องการความชัดเจน มองเห็นรายละเอียดที่ได้มาต่อยอดให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยมีหลายรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย